

lasarettsdirektionen och nogsamt känner det oafvisliga behovet af den omförmälda nybyggnaden, vördsamt anhålla att Riksdagen ville bevilja det hos landstinget för ändamålet begärda, men der vägrade anslaget och sålunda besluta,

att till uppförande af ett nytt barnbördshus vid läns-lasarettet i Lund anslå ett belopp af 22,000 kronor, att utgå under år 1882.

Då jag, som hoppats att framställning härom skulle hafva af regeringen aflåtits, af sådan anledning nu ej är försedd med de handlingar eller beredd att lemna de upplysningar i öfrigt, som för frågans utredning och bedömande äro af nöden, torde det tillåtas mig att i Stats-Utskottet, dit motionen lärer komma att hänvisas, framdeles lemna dessa handlingar och upplysningar.

Stockholm den 28 Januari 1880.

Nils Nilsson,
från Torna härad.

Häri instämmer:

E. Thomasson.

N:o 93.

Af Herrar Aug. Börjeson och S. F. Norén: Om eftergift och lindring i fråga om återbetalningen af oguldna återstoden af det till sänkning utaf sjöarne Kalfven och Fegen beviljade statslån.

Vestergötlands sydliga hörn, omkring sjöarne Kalfven och Fegen, är ibland de mest vanlottade delar af hela landskapet såväl i afseende på jord-

mån som kommunikationer. Den magra jorden har sedan gammalt ej förmått frambringa tillräckligt spanmål för inbyggarnes behof, det bristande har man nödgats hemta från de sex till nio mil närmast belägna städerna. Under sådana förhållanden var det naturligt, att, med den lyftning kulturen i vårt land tagit de senaste decennierna, man äfven här skulle vakna till nytt lif och söka att genom odlingar afvinna den njugga naturen det dagliga brödet. Under denna kamp med en hård natur var det som ett bolag, bestående af sex personer, år 1857 bildades för att genom sänkning af vattentytan i nämnda sjöar, Kalfven och Fegen, jemte dermed sammanhängande vattendrag, enligt vederbörande förrättningsmäns uppmätning och afvägning, torrlägga 897 tunnland vattendränkt och vinna omkring 600 tunnland förut af vatten helt och hållet öfversvämmad mark.

Det blefve allt för vidlyftigt att här närmare beröra de svårigheter och rättegångar, hvaraf bolaget hemsöktes dels med anledning deraf, att ett såg- och qvarnverk jemte ålfiske måste utdömas och af bolaget inlösas, men hvaremot egarne igenom rättegångar och på mångahanda vis trädde hinderligt i vägen, dels derigenom att flere af de strandegare, som från början önskat arbetets företagande och undertecknat ansökan till regeringen om tillåtelse dertill, sedan förenade sig med illasinnade motståndare för att bereda bolaget svårigheter. Alla dessa hoppades att genom bolagets undergång för *intet* bekomma den betydliga förbättring, som deras stränder redan vunnit medelst vattenverkens och dermed förenade dammars bortskaffande. Lösen för nämnda vattenverk och förberedande processer hade redan kostat bolaget omkring 33,000 kronor, innan det egentliga arbetet kunnat påbörjas, och det statslån å 34,700 kronor, som 1868 beviljades, räckte föga utöfver de kostnader man redan ådragit sig. När nu arbetet skulle börja, mötte en ny svårighet: arbetslönerna hade i denna aflägsna, torftiga ort under årens lopp stegrats till det i dessa trakter oerhörda, hufvudsakligen derigenom att tjänare och daglönare i massa begåfvo sig till de orter, der jernbanebyggnader pågingo. Arbetet blef till följd häraf under åratals dels lamt bedrifvet och låg dels alldeles nere af brist på medel. År 1875 inträffade två så hårda olyckor, att bolagets och dess företags undergång syntes oundviklig: den person i bolaget, som näst verkställande ledaren skulle genom sina större insigter, förmåga och någorlunda oberoende ställning kunnat blifva dess upp- rätthållare och stöd, dukade under för en sjukdom, tryckt af oro och smärta öfver företags mörka utsigter, och det dröjde derefter icke länge, innan bolagets egentlige upphofsman och ledare samt ordförande fann för godt att helt och hållet draga sig tillbaka och lemna bolaget åt sitt öde. För återstående bolagsmän fans nu ej annat val än att, heder och pligt likmätigt, under de tröstlösaste utsigter anstränga krafterna till det yttersta,

hellre än att feget draga sig tillbaka och ärelöst undandölja sina tillgångar för kommande kraf. Efter de otroligaste ansträngningar bragte det af olyckan hemsökta bolaget, hvars delegare redan från företagets början saknade andra tillgångar än de små hemmansdelar de bebodde, med ett skuldbelopp af öfver 96,000 kronor, det förut knappt mer än påbörjade företaget till slut år 1878; och det vardt samma år af vederbörande afsynt och godkänt. Hemsökelserna voro dock icke härmed slut. Strandegarne nekade icke blott att öfvertaga den förbättrade och vunna jorden till det pris, hvartill han belöpte sig enligt kostnaderna, utan de vägrade äfven, under hvarjehanda förvändningar, att öfverlåta åt bolaget såväl egande- som nyttjanderätten till den del deraf, som vederbörande förrättningsman tilldömt detsamma, hvarigenom nya rättgångar och tvister uppstodo, hvilka ännu icke äro afslutade.

Det lilla bolaget, som nu tryckes af en skuld för arbetets utförande och dermed förenade kostnader, öfverstigande 100,000 kronor, hvilket belopp ingalunda kan betäckas af värdet på den del af den torrlagda och vunna marken, som lagenligt skall bolaget tillfalla, har genom sin berömliga sträfvan att utföra det allmännyttiga företag, som det åtagit sig, råkat i en högst brydsam ekonomisk förlägenhet och, efter att fyra år hafva afbetalt amortering och räntan på statslånet, nu, för att räddas från fullständig undergång, anropat regeringen om afskrifning af hälften af den återstående skulden till statsverket och om lindring i betalningsvilkoren af den andra hälften; men regeringen har, på för mig obekanta grunder, härom icke till Riksdagen gjort framställning.

Med min mångåriga kännedom om de återstående bolagsmännens oförvitliga heder och outtröttliga viljekraft, tror jag mig kunna dela deras förhoppningar, att, derest deras bön blifver hörd, de skola, sedan den jord, som dem lagligt tillhör, dem tillkommit, genom ytterligare förbättring och odling af denna mark bereda sig medel till räddning och redligt fullgörande af sina förbindelser till staten och enskilde.

Af hvad jag nu anfört framgår, att bolaget från början haft ytterst svåra omständigheter att bekämpa, hvilka icke på förhand kunde förutses, samt varit utsatt för en mängd trassel och rättgångar, som haft till följd, att detsamma icke kommit i besittning af eller hittills kunnat draga nytta eller inkomst af den förbättrade och nyvunna jorden, hvilket allt haft till följd det svåra ekonomiska betryck hvori bolaget nu, utan eget förvållande, befinner sig och ur hvilket det icke utan det allmännas mellankomst kan komma. Slutligen tillåter jag mig erinra, att det utförda företaget för den fattiga orten medfört och kommer att i framtiden medföra ett stort gagn, dels genom den betydliga förökningen i odlingsbar jord och dels genom frostlählighetsens förminskande; att det följaktligen är och blifver till gagn för

det allmänna torde knappast behöfva påpekas. Jag vågar därför med hänvisning till de af bolaget i Civildepartementet ingifna handlingar, hvilka skola ställas till Stats-Utskottets förfogande, vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del beviljar bolaget för sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen eftergift af halfva återstoden af dess undfångna statslån samt någon lämplig lindring i betalningsvilkoren för den återstående hälften af samma lån.

Om remiss anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1881.

Aug. Börjeson.

S. F. Norén.

N:o 94.

*Af Herr **A. P. Lind:** Angående framställning till Kongl. Maj:t rörande förändring i fråga om dels gränslinien mellan Göteborgs och Bohus samt Elfsborgs län och dels länsresidensernas läge.*

Vårt land har så väl i administrativt som kommunalt hänseende blifvit, så att säga, slumpvis indeladt eller med andra ord utan tagen hänsyn till de olika landsdelarnes formliga fördelning i afseende på ytinnehållet; och icke heller hafva folkmängdsförhållandena tagits med i beräkningen.

Detta fel i anordningen har på vissa orter vållat missnöje så väl af de styrande som ock af befolkningen, hvilka nog emellanåt gifvit denna oregebundenhet och deraf följande olägenheter till känna, men dervid har ett önskadtt bättre, tidsenligare förhållande fått under längre eller kortare tid